

**PROJEKTAS „LIETUVOS KVALIFIKACIJŲ SISTEMOS PLĖTRA (I ETAPAS)“
PROJEKTO KODAS NR. 09.4.1-ESFA-V-734-01-0001**

PROFESINIO STANDARTO IŠORINIO VERTINIMO FORMA

Vertinamo profesinio standarto pavadinimas	Viešojo administravimo sektoriaus profesinis standartas, Kitų paslaugų kvalifikacijų aprašai (Viešojo administravimo sektoriaus profesinio standarto 2 priedas)
--	---

Profesinio standarto vertinimo kriterijai	Vertinimas (tinkama / taisytina)	Profesinio standarto išorės vertintojo komentarai / pastabos / siūlymai
1. Profesinio standarto pavadinimas <i>(vertinama, ar siūlomas profesinio standarto pavadinimas apima aprašomą ūkio sektorių, yra atpažįstamas profesinėje bendruomenėje)</i>	1-asis dokumentas – tinkama; 2-asis dokumentas - taisytina	<ul style="list-style-type: none">1-ojo dokumento siūlomas pavadinimas tinkamai atspindi aprašomą ūkio sektorių, apima pagrindines šio ūkio sektoriaus veiklos sritis, ir bus atpažįstamas ne tik šios, bet ir kitų profesinių bendruomenių.2-ojo dokumento pavadinimo galutinis variantas nėra pateiktas, tik iš preliminaraus dokumento pavadinimo galima suprasti, kad tai bus Viešojo administravimo sektoriaus profesinio standarto priedas. <p>Siūlomas galimas pavadinimas - Viešojo administravimo sektoriaus kitų paslaugų profesinis standartas</p>
2. Ūkio sektoriaus ir jo posektorių (jei išskiriami) apibrėžimas pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių <i>(vertinama, ar remiantis EVRK pateikta glausta informacija apie ūkio sektorių, posektorius ir jiems būdingas veiklas)</i>	Abu dokumentai - taisytina	Ne visuose kvalifikacijų aprašuose, pavyzdžiui, Pataisos pareigūnas, LTKS VI, Viešosios tvarkos sargybinis, LTKS IV, Viešojo administravimo specialistas, LTKS VI, Viešojo administravimo specialistas, LTKS VII, Apsaugos vadovas, LTKS V, Vertėjas, LTKS VI, Vertėjas, LTKS VII, atsižvelgta į ekspertų / vertintojų siūlymus. Be to, kvalifikacijų Vertėjas, LTKS VI ir Vertėjas, LTKS VII aprašuose nebuvo atsižvelgta į visus ekspertų / vertintojų siūlymus, ir nepasitarę ir nederinę su ekspertais standarto rengėjai aprašus papildė aprašus nauja informacija.

<p>3. Pagrindinės ūkio sektoriaus ir jo posektorių (jei išskiriami) veiklų sritys <i>(vertinama, ar apibūdintos kiekvieno posektoriaus veiklos sritys (veiklos procesai))</i></p>	<p>Abu dokumentai - taisytina</p>	<p>Nėra atsižvelgta į ekspertų / vertintojų siūlymus dėl kai kurių apibūdintų posektoriaus veiklos sričių pavadinimų formuluočių, pavyzdžiui, Karys, LTKS VII, Teisininkas, LTKS VII, Apsaugos vadovas, LTKS V, Vadybos konsultantas, LTKS VI, Vadybos konsultantas, LTKS VII, Vadybos konsultantas, LTKS VIII.</p> <p>Be to, pažymėtina, kad ne visos kvalifikacijų Vertėjas, LTKS VI ir Vertėjas, LTKS VII veiklos sritys buvo nurodytos, pavyzdžiui, audiovizualinis vertimas, gestų kalbos vertimas, kurio standarto rengėjai nusprendė neįtraukti.</p> <p>Kai kurių veiklos sričių kompetencijos ir jų ribos apibrėžtos nepakankamai aiškiai, be to, ne visur yra atsižvelgta į ekspertų / vertintojų siūlymus.</p>
<p>4 Ūkio sektoriaus kvalifikacijų sąrašas <i>(vertinama, ar ūkio sektoriaus kvalifikacijų sąrašas apima visas svarbiausias sektoriui būdingas kvalifikacijas, o pasiūlytų kvalifikacijų pavadinimai yra informatyvūs ir tinkami, ar pasiūlytos kvalifikacijos yra aktualios, prasmingos, reikalingos)</i></p>	<p>Abu dokumentai - tinkama</p>	<p>Kvalifikacijų sąrašas parengtas pagal EVRK_2 klasifikatorių ir apima svarbiausias sektoriui būdingas kvalifikacijas. Pateiktame sąrašo kvalifikacijos yra pakankamai detalizuotos, jų pavadinimai aiškiai suformuluoti, o sąrašo pateiktos kvalifikacijos šiuo metu yra aktualios ir paklausios.</p>
<p>5. Tarpsektorinės kvalifikacijos (jei taikoma) <i>(vertinama, ar tarpsektorinių kvalifikacijų sąrašo yra nurodytos visos svarbiausios ūkio sektoriuje esančios tarpsektorinės kvalifikacijos, kvalifikacijų pavadinimai yra informatyvūs ir tinkami)</i></p>	<p>Taisytina</p>	<p>Neaišku, kodėl standarto rengėjai nusprendė įtraukti į standartą tik vieną Tarpsektorinę kvalifikaciją. Juk pirminiame dokumente buvo planuojama Tarpsektorinėms kvalifikacijoms priskirti daugiau kvalifikacijų. Be to, kai kurių kvalifikacijų posektorių veiklos sritys nebuvo peržiūrėtos ir priskirtos prie Tarpsektorinių kvalifikacijų. Pavyzdžiui, kvalifikacijų Vertėjas, LTKS VI ir Vertėjas, LTKS VII posektorių veiklos sritis Vertimo projektų vadybininkas nebuvo priskirta Tarpsektorinėms kvalifikacijoms, nors taip standarto rengėjams siūlė vertėjų bendruomenės ekspertų grupė, ir Vertimo projektų vadybininkas buvo tiesiog išbrauktas iš veiklos sričių sąrašo.</p>

II. LAISVOS FORMOS RECENZIJA

(pateikiami išorės vertintojo komentarai, pastabos, pasiūlymai profesiniam standartui tobulinti)

Vertinimui gautas Viešojo administravimo ir kitų paslaugų sektoriaus profesinio standarto, rengėjų siūlymu padalinto į du atskirus dokumentus, projektas.

Kadangi išorės vertintojas negali būti visų aprašuose teikiamų sričių ekspertas, toliau teikiamos tik bendrojo pobūdžio pastabos.

Vertinant projekto tekstą į akis krenta tai, kad abiejų dokumentų tekstams būtinas redagavimas ir korektūra. Kalbant apie redagavimą turimas omenyje stilius (pavyzdžiui, žodžių tvarka sakinyje ir pan.). Ypač atkreiptinas dėmesys į tai, kad abiejų dokumentų tekstuose skiltyje „kompetencijų ribos“ per dažnai vartojamos formuluotės, panašios į „Kariuomenėje naudojamų ginklų ir ginklų ir sistemų remontas“ (Siūloma keisti → „Gebėjimas/mokėjimas ar kt. remontuoti ką...“, žr. dokumentą „Viešojo administravimo sektoriaus profesinis standartas“) arba tame pačiame dokumente nuo 107 psl. ne kartą pasikartojantys „Kompetencijų ribos: Teisės aktai...“ (patys savaime „teisės aktai“ tikrai nėra kompetencijų ribos). Tas pat pasakytina ir apie dokumentą „Kitų paslaugų kvalifikacijų aprašai“. Pavyzdžiui, „Objektų paviršiai ir apdailos medžiagos. Higienos reikalavimai“ – tai ne kompetencijų ribos. Tokias konstrukcijas visur reikėtų taisyti, „kompetencijų ribas“ siejant su veiksmu – „žinojimas, išmanymas, mokėjimas ir pan.“ (palyginti su 7 psl. teikiama konstrukcija „Savigynos veiksmų išmanymas“). Be to, manytina, jog sąvoka „kompetencijų ribos“ numato vertinimą, kiek ir kaip darbuotojas yra parengtas tam tikrus darbus atlikti, t. y., iki tam tikro numatyto standarto. Todėl konstrukcijas „Stiklinių ir veidrodinių paviršių valymas ir šių paviršių blizginimas“ reikėtų keisti į „gebėjimas blizginti ...; gebėjimas valyti...“. Arba „Pavaldžių darbuotojų darbo laiko apskaitos tvarkymas“ keisti „gebėjimas tvarkyti...“ (13 psl.), „Įvairių tekstų rinkimas, spausdinimas lietuvių ir/ar užsienio kalbomis“ → „gebėjimas rinkti ...“ (57 psl.) ir pan.

Skaitant dokumentą kyla ir daugiau klausimų, pavyzdžiui, ar tikrai „Apsaugos darbuotojų nušalinimas nuo darbo“ yra įgytos kompetencijos ribos, nes tai atrodo labiau panašu į tam tikrų pareigybų suteikiamas teises. Arba - ar labai apgalvotai išvardintos tam tikrų specialistų bendrieji gebėjimai? Pavyzdžiui, kalbant apie teisėjo profesinei veiklai reikalingus bendruosius gebėjimus, nurodoma: „Asmuo, įgijęs nurodytą kvalifikaciją, taip pat turi būti įgijęs ir bendrųjų kompetencijų (raštingumo kompetencija; daugiakalbystės kompetencija, matematinė kompetencija ir gamtos mokslų, technologijų ir inžinerijos kompetencija; skaitmeninė kompetencija; asmeninė, socialinė ir mokymosi mokytis kompetencija; pilietiškumo kompetencija; kultūrinio sąmoningumo ir raiškos kompetencija), apibrėžtų Rekomendacijoje dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų“. Klausimas, ar žmogui, norinčiam tapti teisėju, tikrai reikalingos visos išvardintos bendrosios kompetencijos (ypač „inžinerijos kompetencija“)?

Be to, ar nereikėtų, kad visuose, o ne tik atskirų profesijų aprašuose, būtų teikiamos nuorodos į dokumentus (vidaus ir tarptautinius), kuriuose reglamentuojamos aprašomų sričių kompetencijos (o ne tik kad vertinama tam tikros institucijos „nustatyta tvarka“)?

Sprendžiant iš teikiamų dokumentuose pastabų, jie tikrai yra peržiūrėti daugelio specialistų. Vertinant gautą tekstą pabrėžtina, jog abiejuose dokumentuose kaip pastabos ne kartą yra nurodoma į tai, kad „aprašo versijoje atsižvelgta į vertintojų pastabas ir komentarus“. Taigi tikėtina, kad kompetencijų aprašus vertino atitinkamų sričių specialistai / ekspertai (vertintojai). Ar rengėjams pavyko atsižvelgti į visus jų siūlymus? Vertėjo profesinio standarto atveju kai ko pasigendu arba, atvirkščiai, randu tekstą, kuris yra gerokai praplėstas lyginant su teiktu ekspertų vertinimui tekstu. Kaip sektorinio komiteto narė bendrauju su mano sutelkta vertimo srities ekspertų komanda (ją sudaro trijų asociacijų – LVA, LKVA ir LVBA, VU Vertimo studijų katedros ir institucijų atstovai) ir turiu visus tekstus, kuriuos šios srities ekspertai buvo gavę nagrinėti, taip pat pastabas bei rekomendacijas, kurias jie pateikė rengėjams. Be to, dalyvavau rengėjų susitikime su ekspertais. Todėl, gavusi vertinti Viešojo administravimo ir kitų paslaugų sektoriaus profesinio standarto projektą, turėjau galimybę kruopščiai palyginti ekspertų išsiųstą rengėjams pastabų ir rekomendacijų dokumentą su teikiamu projekte tekstu (Vertėjas VI ir Vertėjas VII).

Pirmiausiai pabrėžtina, kad ekspertai nebuvo gavę teksto, kuriame būtų sakiny: „Įgiję šią kvalifikaciją asmenys galės dirbti vertėjais ir kalbininkais“, todėl apie tai ekspertai nėra pasisakę, tačiau aišku, kad įgijęs vertėjo kvalifikaciją asmuo negali dirbti kalbininku. Taip pat ekspertai nepasisakė apie vertėjo asmenines savybes, o tos, kurios išvardintos projekto tekste, kelia abejonių. Dėl reikalavimų sveikatai rengėjams nuomonė buvo pateikta (ką matome ir ekspertų tekste) – vertėjui, ypač laisvai samdomam vertėjui, negali būti taikomi jokie specialūs reikalavimai sveikatai, nebent kalbama apie kariuomenės arba policijos vertėjų pareigybes (bet tai jau ne laisvai samdomas vertėjas). Negali būti taikomi ir saugos bei priešgaisrinės saugos reikalavimai, nes, pavyzdžiui, laisvai samdomas vertėjas raštu dirba namuose ir savo kompiuteriu, nebūdamas niekam atsakingas už tų reikalavimų laikymąsi ir nepasirašydamas jokių dokumentų dėl saugos reikalavimų laikymosi... Tai yra beprasmiškai reikalavimai, ir ekspertai tai buvo nurodę.

Ekspertai rekomendacijose yra nurodę visuotinai naudojamus tarptautinių standartų pavadinimus. Projekto tekste rengėjai tuos pavadinimus nepagrįstai išplėtė. Netikslumus būtina ištaisyti. Be to, skiltyje *Kvalifikacijos atitiktis Europos Sąjungos ir tarptautiniams standartams (jeigu taikoma)* rengėjams buvo nurodyti atitinkami tarptautiniai standartai: vertimui raštu – ISO 17100:2015, vertimui žodžiu – ISO 18841:2018. Juos būtina įrašyti vietoje žodžių „Nėra“ (ISO 17100:2015 prie Vertėjas VI ir abu prie Vertėjas VII).

Be to, susitikimo su rengėjais metu buvo siūloma, kad vertimo projektų vadybininkas turėtų būti aprašytas Tarpsektorinėse kvalifikacijose. Dabar jis apskritai neminimas. Pažymėtina ir tai, kad rengėjai ne visuomet paiso ekspertų pastangų tinkamai suformuluoti konkrečių specialistų sritį liačiantį tekstą – jie taip ir neatsakė ekspertams į paklausimą apie tai, kas turima omenyje kompetencijų ribose nurodžius „Postredagavimo lygmenų ir technikų naudojimas“. Ekspertai - automatinio (mašininio) vertimo specialistai negali nieko siūlyti ar komentuoti, kol rengėjai nepaaiškino, ką turėjo omenyje įrašę į projekto tekstą šį sakinį. Taip pat susitikimo metu buvo kalbama apie gestų kalbos vertėjus ir apie subtitrų vertėjus ir prieita prie nuomonės, kad šių vertėjų kvalifikacijos taip pat turėtų būti aprašytos, bet ne Vertėjas VI ir Vertėjas VII kvalifikacijų aprašuose, nes jos nėra tapačios aprašytoms Vertėjas VI ir Vertėjas VII kvalifikacijoms.

Atsižvelgdama į pastabą, išsakytą vertinant Vertėjo VII skilties „Kvalifikacijos įgijimas“ tekstą, siūlyčiau už Profesinio standarto rengimą atsakingiems asmenims svarstyti šios skilties turinį – ar jame akcentuojamas tam tikros pakopos studijų faktas, kuris būtų siejamas su tam tikros srities bakalauro ar magistro kvalifikacinio laipsnio suteikimu, ar tai būtų tam tikros kvalifikacijos suteikimas pateikus profesinę patirtį įrodančius ir pagrindžiančius dokumentus bei išlaikius tam tikrus kvalifikacinius egzaminus tokia tvarka, kuri būtų reglamentuota atitinkamų teisės aktų.

III. Vertinimo išvada

- Pritariu profesinio standarto projektui
- Pritariu profesinio standarto projektui su sąlyga, kad profesinio standarto projektas bus patobulintas pagal nurodytas pastabas ir siūlymus
- Nepritariu profesinio standarto projektui, siūlau jį gražinti rengėjams taisyti

III. Vertinimo išvada

- Pritariu profesinio standarto projektui
- Pritariu profesinio standarto projektui su sąlyga, kad profesinio standarto projektas bus patobulintas pagal nurodytas pastabas ir siūlymus
- Nepritariu profesinio standarto projektui, siūlau jį grąžinti rengėjams taisyti